

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Davida Hipšra a Lenky Krupíčkové v právní věci žalobce: **M. H.**, zastoupen JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Rumunská 1798/1, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2023, č. j. 21 Az 26/2023-28,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2023, č. j. 21 Az 26/2023-28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 4. 5. 2023, č. j. OAM-452/ZA-ZA12-ZA19-2022, žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) rozsudkem ze dne 14. 12. 2023, č. j. 21 Az 26/2023-28 (dále též „napadený rozsudek“), zamítl. Podle soudu se žalovaný v napadeném rozhodnutí řádně zabýval všemi důvody pro udělení mezinárodní ochrany a dostatečně odůvodnil jejich nenaplnění. Skutkový stav byl zjištěn v uspokojivé míře, a to na základě shromážděných podkladů, které byly vyhodnoceny ve vztahu k žalobcově individuální situaci. Žalobce založil svou žalobu především na obavách z policie, přičemž podle žalobce žalovaný pochybil, jelikož nevzal v úvahu všechny okolnosti jeho případu. S tím se soud neztotožnil. Podle názoru soudu se žalobce mohl se svými problémy obrátit na vnitrostátní orgány. Jako nevěrohodné pak městský soud shledal tvrzení žalobce, že byl ze strany vojenské policie

vydírán v souvislosti s údajným pašováním drog. V tomto ohledu městský soud aproboval odůvodnění žalovaného, podle něhož lze předmětné tvrzení považovat za nelogické, neboť odporuje úmyslu státních orgánů, jak byl žalobcem popsán. Městský soud nepřisvědčil ani žádným dalším žalobním námitkám. Uzavřel proto, že žalovaný nepochybil, posoudil-li žalobcovu žádost o mezinárodní ochranu jako nedůvodnou. Napadený rozsudek městského soudu (stejně jako dále označená judikatura Nejvyššího správního soudu) je k dispozici na www.nssoud.cz, přičemž zdejší soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Rozsudek městského soudu napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností z důvodů podřaditelných pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Z hlediska věcného identifikoval Nejvyšší správní soud následující okruhy námitek, které pro přehlednost uspořádal následovně. V prvním okruhu námitek poukazyval na nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Městskému soudu vytýkal, že se nezabýval všemi žalobními námitkami. Podle stěžovatele se nezabýval mj. námitkou stran faktické možnosti obrátit se v Arménii na státní orgány za účelem ochrany před pronásledováním, resp. nutností podřazení jeho situace pod pojem pronásledování. Městský soud dostatečně neodůvodnil ani svůj závěr stran nelogičnosti tvrzení ohledně hrozby trestního stíhání pro údajné pašování drog. V dalším okruhu námitek pak stěžovatel brojil proti věcnému posouzení. Městský soud nesprávně posoudil okolnosti přezkoumávané věci a na základě nich nepřipadně dovodil, že stěžovateli neměla být udělena mezinárodní ochrana. Dokumenty založené ve spise poskytují oporu pro opačný závěr. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a návazně i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti shrnul a dále rozvedl argumentaci obsaženou ve správním rozhodnutí a napadeném rozsudku městského soudu. Je názoru, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek městského soudu byly vydány v souladu s platnými právními předpisy. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nebyly azylově relevantní. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Nejvyšší správní soud předně zkoumal podmínky přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s., s účinností od 1. 4. 2021, platí, že za podmínky, kdy před krajským (městským) soudem rozhodoval o věci specializovaný samosoudce, a tato kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, je Nejvyšší správní soud oprávněn kasační stížnost odmítnout jako nepřijatelnou (změna na základě novely soudního řádu správního zákonem č. 77/2021 Sb.). Z důvodové zprávy k této novele

pokračování

je zřejmé, že jejím účelem je urychlení soudního přezkumu rozhodnutí a dalších aktů správních orgánů, a to ve fázi před Nejvyšším správním soudem. Věcné přezkoumání pravomocného rozhodnutí krajského (městského) soudu Nejvyšším správním soudem má probíhat pouze v případech, kdy je to důležité nejen pro samu posuzovanou věc, ale i pro plnění základní role Nejvyššího správního soudu jako vrcholného soudního orgánu ve věcech správního soudnictví, kterou je sjednocování judikatury správních soudů.

[7] V dané věci městský soud rozhodl po nabytí účinnosti uvedené novely s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 5. 8. 2021, č. j. 10 Azs 196/2021-30, ze dne 14. 7. 2021, č. j. 10 Azs 184/2021-36, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021-30, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31, ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 Azs 225/2021-34). Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že v dané věci rozhodoval samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.). Zbývá tedy posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele (srov. rozhodnutí ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 Azs 225/2021-34, ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 Azs 84/2021-23, atp.).

[8] Podstatný přesah zájmů stěžovatele Nejvyšší správní soud vymezil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS a v navazující judikatuře (srov. např. rozhodnutí ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28, ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021-30, ze dne 23. 7. 2021, č. j. 4 As 156/2021-50, ze dne 13. 8. 2021, č. j. 10 As 222/2021-39, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31, ze dne 1. 9. 2021, č. j. 1 As 148/2021-44, ze dne 7. 10. 2021, č. j. 6 Azs 242/2021-21 atp.). Přesahem vlastních zájmů, který ve věcech mezinárodní ochrany jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, ve které je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud také nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán toliko v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu nebo byly řešeny rozdílně. Přijatelná může být kasační stížnost také tehdy, pokud by bylo v rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský (městský) soud ustálenou judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský (městský) soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006-59, ze dne 22. 5. 2013, č. j. 6 Azs 11/2013-18, ze dne 19. 6. 2014, č. j. 7 Azs 13/2014-52, a ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39.

[9] Podle názoru Nejvyššího správního soudu se městský soud dopustil vad, které by mohly mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, a proto připustil kasační stížnost k věcnému projednání.

[10] Má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak uvažil o pro věc podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené musí nalézt svůj

odraz v odůvodnění dotčeného rozhodnutí. Je tomu tak proto, že jen prostřednictvím odůvodnění lze dovodit, z jakého skutkového stavu správní soud vyšel a jak o něm uvažil. Povinností soudu je řádně se vypořádat se žalobní argumentací. Podle rozsudku zdejšího soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, publ. pod č. 787/2006 Sb. NSS, je rozsudek nepřezkoumatelný i tehdy, pokud krajský (městský) soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu opomene přezkoumat jednu ze žalobních námitek. Obdobně Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 12. 2009, č. j. 8 Afs 73/2007-111, uvedl, že krajský (městský) soud je povinen se v rozhodnutí o žalobě vypořádat se všemi žalobními námitkami. Pokud rozhodnutí soudu v odůvodnění nereflektuje na námitky a zásadní argumentaci, o kterou se žaloba opírá, má to za následek jeho nepřezkoumatelnost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-75, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015-45, atp.). Rovněž i Ústavní soud ve své judikatuře zdůrazňuje, že požadavek kvalitního a vyčerpávajícího odůvodnění soudního rozhodnutí je jedním z principů představujících neopominutelnou součást práva na spravedlivý proces a vylučujících libovůli při rozhodování. Jestliže jsou v projednávané věci vzneseny závažné právní argumenty, je třeba, aby se s nimi soud řádně vypořádal (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2000, sp. zn. III. ÚS 103/99, ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. I. ÚS 60/01).

[11] Na nepřezkoumatelnost ve výše uvedeném smyslu poukazoval stěžovatel i v kasační stížnosti. Namítal, že městský soud nevypořádal námitky týkající se faktické nemožnosti obrátit se v Arménii na státní orgány za účelem ochrany před pronásledováním (ze strany jiných státních orgánů – policie, resp. vojenské policie), resp. nutnosti podřazení jeho situace pod pojem „pronásledování“. Nejvyšší správní soud ověřil, že stěžovatel v žalobě skutečně poukazoval na nutnost podřazení jednání arménské policie pod pojem pronásledování ve smyslu čl. 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále též „kvalifikační směrnice“). Stěžovatel v žalobě popsal, jak na pronásledování nahlíží vnitrostátní právní úprava a jak kvalifikační směrnice a dovozoval, že jednání, které vůči němu vyvíjely domovské orgány bylo pronásledováním ve smyslu kvalifikační směrnice a judikatury (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008 č. j. 2 Azs 45/2008-67).

[12] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem, že se městský soud předmětnou žalobní argumentací řádně nezabýval. Nevypořádal se s otázkou, zda by bylo lze předmětné jednání vnitrostátních orgánů podřadit pod pojem pronásledování ve smyslu čl. 9 kvalifikační směrnice. Tu v napadeném rozsudku vůbec nezmínil. Nezabýval se ani stěžovatelovým poukazem na rozsudek zdejšího soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67. Nelze přitom konstatovat, že by uvedená argumentace byla toliko okrajová (druhořadá), či dokonce zcela mimoběžná. Podle názoru zdejšího soudu naopak mohla mít relevanci z hlediska důvodů, pro které lze udělit mezinárodní ochranu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, ze dne 14. 7. 2023, č. j. 7 Azs 111/2023-41 atp.). Bylo proto povinností městského soudu se s ní náležitě vypořádat. Takto však městský soud nepostupoval. Neposuzoval, zda se v přezkoumávané věci státní orgány Arménie dopustily pronásledování ve smyslu čl. 9

pokračování

kvalifikační směrnice. V této souvislosti nelze nezmínit ani tvrzenou neúčinnost ochrany před státními orgány země původu z důvodu jejich propojenosti (k tomu viz i výslech stěžovatele, při kterém mj. uvedl, že „v Arménii je všechno se vším propojené. Policie, armáda, všichni se znají a jednají společně.“, přičemž mu bylo i vyhrožováno, že pokud se v souvislosti s jeho problémy obrátí na policii, tak že to s ním „bude ještě horší“).

[13] Nejvyšší správní soud přitom nikterak nezpochybňuje obecná východiska judikatury stran povinnosti obrátit se na domovské orgány. Ta mj. dovozuje, že subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany domovského státu. Dodává však, že pokud zjištěné informace o zemi původu ukazují na opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o azyl požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany (viz např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23, ze dne 25. 2. 2021, č. j. 3 Azs 154/2020-56, ze dne 13. 4. 2021, č. j. 6 Azs 139/2019-61 atp.). V případě zjišťování účinnosti a dostupnosti ochrany je třeba zkoumat nejen to, jaká je obecná situace v zemi původu, ale také případný podíl státu na pronásledování či vážné újmy, resp. možné propojení původců pronásledování nebo vážné újmy se státními orgány a míru vlivu těchto původců na ně; dále zda stát umožňuje trestní postih aktu pronásledování či vážné újmy a také reálnost a smysluplnost ochrany, tedy zda není pouze formální, a jaký přístup k účinným prostředkům nápravy má konkrétní žadatel o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47).

[14] Lze dodat, že stěžovatel v žalobě akcentoval i judikaturu, ze které vyplývá, že posuzování odůvodněnosti strachu je postaveno na potencialitě pronásledování v budoucnu po případném návratu žadatele do země původu, „jedná se tedy, obdobně jako u posuzování skutečného nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany, o prospektivní rozhodování“ (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 47/2007-60, ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008-83, či ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47). Samotný § 12 písm. b) zákona o azylu pracuje s pojmem strachu jako subjektivním prvkem a odůvodněností strachu z pronásledování jako objektivním prvkem, nestanoví však podmínku faktického pronásledování v minulosti. „Je zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická“ (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, a ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010-112). Z čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice pak vyplývá, že „skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.“ V tomto smyslu je tudíž třeba zkoumat „incidenty“ popsané stěžovatelem, které proběhly v minulosti a jejichž věrohodnost žalovaný nezpochybnil, s ohledem na to, zda indikují přiměřenou pravděpodobnost pronásledování stěžovatele z azylově relevantních důvodů v budoucnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47).

[15] Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout ani vypořádání dalších žalobních námitek. Ty byly vypořádány povětšinou stručně, resp. toliko v obecné rovině bez zohlednění stěžovatelem akcentovaných skutečností a celkového kontextu věci. Obecným

odkazem na rozhodnutí žalovaného vypořádal městský soud např. námitku poukazují na nesprávné posouzení věrohodnosti stěžovatelových tvrzení stran vydírání. V tomto ohledu stěžovatel tvrdil, že v průběhu jeho posledního pobytu v Arménii (předtím, než tuto zemi na trvalo opustil), byl ze strany arménské policie vydírán, že pokud neuposlechne požadavků státní správy, bude trestně stíhán za pašování drog z Ruska do Arménie. Předmětné vydírání popsal podrobně jak v řízení před žalovaným, tak i v řízení před městským soudem. V žalobě mj. uvedl, že *„výhrůžky ze stíhání z důvodu pašeráctví drog (považovaného za velmi závažný čin, kdy je ukládán trest odnětí svobody až ve výši 20 let), není v Arménii nic výjimečného. Podle názoru žalobce nelze považovat tvrzení za nelogické, když tyto „vydírací“ metody jistě fungují k tomu, aby zastrašili jedince, nebo aby se tito podrobili vůli státního orgánu.“* Na uvedenou konkrétní argumentaci reagoval městský soud pouze odkazem na argumentaci v rozhodnutí žalovaného. Nevypořádal přitom ani námitku, že postup žalovaného ve správním řízení nijak nenasvědčoval tomu, že by žalovaný mohl mít pochybnosti ohledně nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu. Pokud přitom žalovaný tyto pochybnosti měl, mohl je rozptýlit vhodně položenými dotazy, což neučinil. Ani k této stěžovatelově žalobní argumentaci se však městský soud řádně nevyjádřil. Setrval na konstatování, že souhlasí s názorem žalovaného.

[16] Kombinace výše uvedených vad vede kasační soud k závěru, že napadený rozsudek nemůže obstát (vedle výše označené judikatury srov. např. rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 9. 9. 2010, č. j. 1 Afs 69/2010-127, ze dne 28. 3. 2013, č. j. 7 As 92/2012-41, ze dne 16. 7. 2014, č. j. 3 As 111/2013-25, ze dne 16. 2. 2023, č. j. 7 Ads 330/2021-49, ze dne 14. 7. 2023, č. j. 7 Azs 111/2023-41 atp.). Nejvyšší správní soud proto rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém řádně vypořádá všechny žalobní námitky (§ 110 odst. 1 a 4 s. ř. s.). Soud přitom nikterak nepředjímá jejich důvodnost. Toliko vyžaduje, aby rozsudek městského soudu obsahoval náležité vypořádání uplatněných žalobních námitek (obdobně srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2023, č. j. 9 Azs 47/2023-42, ze dne 2. 8. 2023, č. j. 1 As 190/2022-73, ze dne 31. 10. 2023, č. j. 4 Afs 313/2021-50, ze dne 16. 1. 2024, č. j. 2 As 40/2023-43 atp.).

[17] Nejvyšší správní soud se v důsledku výše uvedených vad řízení nemohl zabývat dalšími kasačními námitkami stěžovatele, neboť by to za daného procesního stavu bylo přinejmenším předčasné, jakož i způsobilé zkrátit účastníky řízení na jejich právech (podpůrně srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 18/04, ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 103/2007-77).

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2024

Tomáš Foltas

pokračování

předseda senátu